

Úvodní strana / Projekty / Za Schengen bez hraničních kontrol

Za Schengen bez hraničních kontrol

Pravomoci policistů a celníků

Seznamte se s hlavními odlišnostmi při policejních a celních kontrolách v Německu, Rakousku a Česku. Ministerstvo vnitra si vyhrazuje právo úpravy informací uvedených ve vztahu k Německu a Rakousku po jejich korekci ze strany německých/rakouských orgánů.

I Přehled
I Německo
I Rakousko
I Česko

Přehled

Přehled

Buďte připraveni na kontrolu. Informujte se o pravidlech kontrol v Německu a Rakousku a souvisejících pravomocích kontrolujících policistů a celníků.

Orientační přehled základních pravidel kontrol je uveden v tabulce, v textu níže následují podrobnější informace ve vztahu k jednotlivým státům:

	Německo	Rakousko	Česko
Jaké orgány mohou provádět kontroly?	Spolková policie Celní správa zemské policie	Spolková policie Celní správa	Policie ČR Celní správa ČR obecní policie <i>pozn. podle zákona o odpadech má některá kontrolní oprávnění i Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP)</i>
Je při kontrolách rozlišováno, zda se jedná o příhraniční či vnitrozemí?	ANO – zvýšené pravomoci provádět kontroly v pásmu 30 km od státních hranic	ANO – zvýšené pravomoci v souvislosti s překračováním vnitřních hranic	NE (ČIŽP zpravidla v součinnosti s uniformovanými složkami)
Mohou kontroly provádět osoby v civilu?	ANO	NE	NE
Mají kontrolující osoby povinnost prokázat svoji příslušnost k policii/celní správě?	ANO – automaticky (v civilu) či na požádání (v uniformě)	ANO – na žádost	ANO
Existuje povinnost podrobit se policejní/celní kontrole?	ANO	ANO	ANO
Vyžaduje kontrola odůvodnění ve smyslu důvodného podezření např. ze spáchání přestupku?	NE – pohyb v příhraničním pásmu je dostatečným důvodem	NE – postačuje, že osoba překročila či se chystá překročit vnitřní hranice	ANO (obecní policie), NE (policie, celní orgány jsou oprávněny provést kontrolu bez existence důvodného podezření z porušení právních předpisů)
Mohou kontroly provádět policisté společně s celníky?	ANO	ANO	ANO

Německo

Německo

Kontroly na německém území mohou provádět příslušníci **policie a celní správy**. Z důvodu federativního uspořádání země policejní kontroly provádí příslušníci **spolkové policie** i zemských policií, což se v případě příhraničí s ČR týká **bavorské a saské policie**. Kromě vyššího počtu kontrolujících orgánů jsou hlavním rozdílem oproti ČR především **zvýšené pravomoci německých orgánů v pohraničním pásmu 30 km od státních hranic**. Legislativa v tomto ohledu nerozlišuje mezi vnější a vnitřní schengenskou hranicí a zdůrazňuje potřebu zvláštních opatření v pohraničí. Územní působnost jednotlivých orgánů je dále upřesněna v příslušných spolkových/zemských zákonech.

Tyto zákony dále upravují podmínky, za kterých jsou kontroly prováděny. Vyplyvá z nich, že policisté i celníci **mohou v příhraničí zastavit a legitimovat v rámci mobilních kontrol prakticky kohokoli a kdykoli**. Důvodné podezření pro provedení kontroly není nutné, dostačující je obecné zdůvodnění účelu kontroly, kterým je zamezení ilegální migrace, přeshraniční kriminality a (v případě celníků) pašeráctví.

Podmínkou pro výkon policejních pravomocí – např. týkající se možnosti provést kontrolu totožnosti či prohlídku věci – tak nemusí být důvodné podezření či výsledek analýzy rizik, ale pouze fakt, že se daná osoba nachází v příhraničí. Překročení hranice je dostatečným důvodem pro provedení kontroly totožnosti i prohlídku převážených věcí.

Mezi hlavní rozdíly oproti české praxi dále patří **možnost policistů i celníků provádět kontroly v civilu**. Tito policisté nemají zákonnou povinnost prokázat na začátku kontroly svoji příslušnost k policii/celní správě, povinnost legitimovat se je vázána na požádání kontrolované osoby.

Německá pravidla podrobněji

Podrobná pravidla pro činnost policie a celní správy jsou uvedena v příslušných právních předpisech. Mezi hlavní patří následující:

- I Zákon o spolkové policii (BPolG – Gesetz über die Bundespolizei)
- I Zákon o saské policii (SächsPolG – Polizeigesetz des Freistaates Sachsen)
- I Zákon o bavorské policii (PAG – Gesetz über die Aufgaben und Befugnisse der Bayerischen Staatlichen Polizei)
- I Zákon o celní správě (ZollVG – Zollverwaltungsgesetz)

Zvýšené pravomoci provádět kontroly v příhraničním pásmu 30 km

Spolková policie může provádět kontroly kdekoli do 30 km od státní hranice a mimo tento prostor jen na letištích a nádražích (§ 23 BPolG). Bavorská policie může provádět kontroly kdekoli do 30 km od státní hranice, mimo tento prostor na průjezdných komunikacích (dálnicích, evropských silnicích a dalších silnicích značného významu pro přeshraniční dopravu) a ve veřejných zařízeních mezinárodní dopravy (§ 13 PAG). Saská policie může provádět kontroly kdekoli do 30 km od státní hranice, mimo tento prostor ve veřejných zařízeních a veřejných dopravních prostředcích mezinárodní dopravy nebo v jejich bezprostřední blízkosti, jakož i na spolkových dálkových silnicích komunikacích a dalších silnicích značného významu pro přeshraniční kriminalitu (§ 19 SächsPolG).

Celní správa může – vedle svých pravidelných mobilních kontrol v prostoru kdekoli do 30 km od státní hranice – provádět místně a časově omezené kontroly rovněž mimo tento prostor (§10 ve spojení s § 14 ZollVG).

Kontroly osob a věcí

I Německá (spolková či zemská) policie:

- i může zjišťovat totožnost osoby a činit opatření nezbytná ke zjištění totožnosti. Dotčená osoba může být zadržena a odvedena na služebnu, pokud nelze zjistit její totožnost nebo její oprávnění k překračování hranic jiným způsobem nebo je lze zjistit pouze za značných obtíží – v takovém případě může být dotčená osoba, jakož i věci, které má s sebou, prohlédnuty za účelem nalezení předmětů, které slouží ke zjištění totožnosti (§ 23 BPolG, § 13 PAG, § 19 SächsPolG)
- i může prohlédnout osobu mj. v případě domněnky, že má s sebou věci, které smí být zjištěny či za účelem zjištění, jestli u sebe nemá zbraně, výbušninu a jiné nebezpečné předměty (§43 BPolG, § 21 PAG, § 23 SächsPolG)
- i může prohlédnout věci, prohlídka se může vztahovat i na věci převážené ve vozidle (§44 BPolG, § 22 PAG, § 24 SächsPolG)

I Celní správa

- i může zastavit osoby a dopravní prostředky (§ 10 ZollVG)
- i může požadovat prokázání totožnosti a předložení dokladu k vozidlu
- i může nastoupit do vozidla a za účelem zjištění dodržování celních předpisů provést prohlídku zavazadel, vozidla a převážených věcí na stejném či jiném vhodném místě
- i může požadovat doložení původu zboží či odebrat vzorky
- i na základě dostatečných důvodů k domněnce, že jsou převáženy předměty porušující předpisy, může provést osobní prohlídku osob

Prokázání příslušnosti k policii či celní správě

Znak spolkové policie

Znak bavorské policie

Odznak spolkové kriminální policie

Saský policejní průkaz

Policisté mají povinnost identifikovat se jako příslušníci policie – automaticky (policisté v civilním oděvu) nebo na požádání kontrolované osoby (policisté v uniformě). Zpravidla sdělí své jméno a služební místo, na výslovnou žádost mohou předložit služební průkaz či vizitku s těmito údaji. Tuto povinnost upravují vnitřní předpisy a platí za podmínky, že tím není narušen účel opatření.

Pravidla podrobněji:

Spolkoví policisté jsou povinni prokázat svoji příslušnost k policii. Dotčené osobě se představují zásadně na požádání svým jménem, svým úředním označením a svou služebnou, pokud tím nebude účel opatření narušen. Na výslovné požádání je povinnost předložit služební průkaz. Výjimčně se může policista omezit na sdělení čísla svého služebního průkazu. Použití služebního čísla se nepředpokládá jako zásadní povinnost legitimování se.

Bavorsí policisté musí na požádání osoby prokázat svoji příslušnost k policii, pokud tím nebude účel opatření narušen. Policisté ve služebním oblečení se představí jménem a služebnou; místo toho mohou předat vizitku s těmito údaji. Pokud to dovolí okolnosti, mohou na požádání předložit služební průkaz. Policisté v civilu se dotčené osobě představí jménem a služebnou, místo toho můžou předat vizitku s těmito údaji. K tomu předloží dotčené osobě bez vyžádání služební průkaz. Kriminalisté místo toho můžou použít služební kriminalistiku známku, na požádání ale musejí předložit služební průkaz. Povinnost legitimování nepředpokládá použití služebního čísla.

Celníci jsou ze zásady povinni prokázat svoji příslušnost k celní správě předložením služebního průkazu – automaticky, v případě výkonu služby ve služební uniformě na požádání. V obou případech se příslušnost k celní správě prokazuje předložením služebního čísla a služebního místa, předloženi jména je na uvážení daného celníka a jeho poskytnutí může být odmítnuto.

Dechová zkouška či odběr moči/krve

Pokud má policie podezření z řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu/omamných látek, je oprávněna vyžadovat dechovou zkoušku a stejně tak i provedení odběru moči či krve.

Kontrola technické způsobilosti vozidel

V případě zjištění závažné technické závady na vozidle může německá policie uložit pořádkovou pokutu, nebo trvat na odstranění závady v SRN a do jejího odstranění vozidlo zdržet.

Hlášení hotovosti 10 000 EUR či vyšší

Celní zákon stanovuje povinnost na požádání hlásit hotovost a vzácné kovy či kameny v hodnotě 10 000 EUR či vyšší při překračování hranic SRN s dalšími členskými státy EU – prohlášení se provádí ústně (§ 12a odst. 2 ZollVG).

Oznámení jsou oprávněni vyžadovat celníci a příslušníci spolkové a mj. bavorské policie a mohou také provést kontrolu správnosti oznámení (§ 1 odst. 3b ZollVG). Tyto kontroly mohou být provedeny prakticky kdekoli v SRN, obvykle jsou prováděny v blízkosti hranic, na dálnicích či železnicích.

Zaplacení kauce (finanční jistina)

Pokud je osoba vážně podezřelá ze spáchání trestného činu a nemá v dané lokalitě trvalé bydliště (což se typicky týká cizinců), může jí být nařízeno zaplacení přiměřené finanční jistiny (kauce) za účelem pokrytí nákladů spojených s následným řízením. Vyšší této jistiny závisí od výše očekovaných nákladů spojených s řízením (tlumočení, náklady soudu apod.). Obecně není horní strop jistiny nijak omezen, jeho výše by se však v zásadě neměla výrazně lišit od očekovaných nákladů. Při zadřžení předmětů je uplatňována praxe, kdy by hodnota těchto předmětů neměla být vyšší než 200 % očekovaných celkových nákladů. (§ 132 trestního řádu – Strafprozessordnung)

Zaplacení pokuty

Peněžitá pokuta může být nařízena rozsudkem (Urteil) nebo trestním příkazem (Strafbefehl), její výše je vždy stanovena ve formě denní sazby (Tagessatz). Pokud dotčená osoba nemůže pokutu zaplatit v požadované výši, musí si tuto denní sazbu „odsoužit“ – v takovém případě následuje zatčení příslušným policistou. Zaplacení pokuty platební kartou obvykle není možné z důvodu chybějícího technického zařízení, příslušný policista nicméně může vyzvat dotčenou osobu k výběru hotovosti z bankomatu nacházejícího se v blízkosti události.

Rakousko

Rakousko

Kontroly mohou provádět příslušníci **rakouských orgánů veřejné bezpečnosti (spolková policie) a celní správy**. Kontroly osob přísluší policii, kontrolu věcí provádí celní správa.

Při kontrolách autobusů kontrola v praxi probíhá tak, že jsou všichni cestující požádáni o to, aby vystoupili z autobusu, prokázali svoji totožnost a vzali si s sebou zavazadla. Následně se provádí kontrola zavazadel, při které se používají technické pomůcky (scanner). Kontrolám autobusů jsou obvykle přítomni policisté i celníci.

Při kontrolách vozidel rakouská policie kontroluje udržování veřejného klidu, pořádku a bezpečnosti, do její kompetence patří také dopravní dozor, v jehož rámci se provádějí také kontroly dodržování předepsané rychlosti laserovými měřicími přístroji. Pozornost je často věnována dodržování specifik typu funkčnosti světel, způsobu tažení přívěsu apod.

Velmi časté jsou **kontroly nákladních automobilů**. Zákony nařizují kontroly vozidel za použití technického kontrolního prostředku, v praxi jsou prováděny podél hlavních dopravních tras. Nejčastěji tyto kontroly probíhají na parkovišti pro nákladní automobily v blízkosti bývalého hraničního přechodu Drasenhofen, na kterém je mobilním technickým kontrolním zařízením provádějí technici ze spolkové země Dolní Rakousy, nápomocni jim jsou policisté z okresu Mistelbach.

Rakouská pravidla podrobněji

Podrobná pravidla pro činnost policie a celní správy jsou uvedena v příslušných právních předpisech. Mezi hlavní patří následující:

- I Bezpečnostní-policijní zákon (SPG – Sicherheitspolizgesetz)
- I Celní zákon (ZollR-DG – Zollrechts-Durchführungsgesetz)

Kontrola osob

Policisté jsou oprávněni zjišťovat totožnost osob mj. v případech, kdy se lze domnívat, že dotyčná osoba překročila či se chystá překročit vnitřní hranice, nebo když existuje jasně podezření, že se nachází v místě pobytu cizinců, kteří nejsou oprávněni pobývat na území Rakouska. Identifikace osoby zahrnuje zjištění jména, data narození a místa bydliště (§ 35 SPG).

Celníci mohou v pásmu do 15 km od celní hranice (tj. hranice Rakouska se zemí mimo EU) v rámci celního dozoru zastavit a prohledat osoby v případě, že existuje důvod domnívat se, že mají po ruce věci podléhající celnímu dozoru (§ 22 ZollR-DG).

Kontrola vozidla/věci

Policie je oprávněna vstoupit do vozidla, pakliže je to nutné pro splnění povinnosti první pomoci nebo k odvrácení nebezpečného útoku. V těchto případech může dále otevřít věci nalézající se v prostorách vozidla, a pokud hledá věci, které jsou určeny k nebezpečnému útoku, také tyto věci prohledat (§ 39 SPG).

Celní orgány mohou v pásmu do 15 km od celní hranice (tj. hranice Rakouska se zemí mimo EU) zastavit dopravní prostředky a prohledat je včetně předmětů a věcí v nich se nacházejících v případě, že existuje důvod domnívat se, že se jedná o věci podléhající celnímu dozoru. Pokud takovou kontrolu netze provést na místě, uskuteční se prostřednictvím zařízení u nejbližší celní správy (§ 22 ZollR-DG).

Prokázání příslušnosti k policii či celní správě

Na žádost kontrolované osoby existuje povinnost **policisty** prokázat se svým služebním číslem. Tato povinnost neplatí, pokud by tím bylo ohroženo plnění úkolu. Služební číslo se v zásadě dokládá předložením kartičky obsahující vedle čísla také označení služebního pracoviště a jeho telefonního čísla. Poskytnutí jména je na uvážení příslušného orgánu veřejné bezpečnosti (§ 31 SPG, § 9 směrnice BGBl. Nr. 268/1993).

Pokyn k zastavení vozidel

Orgány provádějící dopravní dozor jsou povinny vyzvat k zastavení prostřednictvím zřetelně viditelných nebo slyšitelných pokynů. Při podávání pokynů účastníkům silničního provozu jsou policisté oprávněni z důvodu veřejné bezpečnosti naříditi nezbytná dopravní omezení, která oznámí pomocí dopravních značení; pokyny mohou dát rovněž pomocí světelných signálů. Všechny dotčené osoby musí být při takovém jednání dobře viditelné pro všechny účastníky silničního provozu. (§ 97 odst. 5 Straßenverkehrsordnung –StVO)

Postup v případě porušení pravidel silničního provozu

Podle platného zákona o silničním provozu (KFG) nemá rakouská policie povinnost přestupek řidiči dokázat (např. fotografií o překročení rychlosti, špatném předjíždění, nedodržení vzdálenosti od vozidla atd.).

V případě, že nezaplatíte pokutu (kauci), je rakouská policie oprávněna Vám „patříčnými“ prostředky zabránit v další jízdě – např. odebráním řidičského průkazu, klíčů od vozidla, zablokováním vozidla, případně Vám zabavit věc, jejíž hodnota nesmí překročit částku 2180 EUR určenou zákonem jako maximální výše kauce.

Placení pokuty

V případě zjištění porušení předpisů a vystavení peněžní pokuty má být pokuta v zásadě zaplacená na místě. Pokud to není z různých důvodů možné, jsou policisté oprávněni předat za účelem uhrazení pokuty doklad umožňující poštovní uhrazení pokuty. Takový doklad odřízní strojově číselné identifikační číslo (§ 50 odst. 1 Verwaltungstrafgesetz – VStG). Pokud nemůže pokutovaná osoba pokutu zaplatit, může policie převzít do zástavy cenné věci, které patří pokutované osobě a jejichž cena nepřevyšuje hodnotu 180 EUR. (§ 37a odst. 3 VStG)

Dechová zkouška či odběr krve/slin/moči

Policisté jsou oprávněni kdykoli provést kontrolu hladiny alkoholu a za tímto účelem provést dechovou zkoušku u osob řídících vozidlo či chystajících se ho řídit a dále u osob, u kterých existuje podezření, že řídily vozidlo pod vlivem alkoholu, nebo z jejich přítomnosti v místě nehody lze usuzovat souvislost s alkoholem.

Policisté jsou oprávněni za účelem dechové zkoušky převést osobu podezřelou z řízení vozidla pod vlivem alkoholu na nejbližší stanici disponující zařízením pro měření alkoholu v dechu.

Za určitých okolností (němožnost provedení dechové zkoušky a podezření z požití alkoholu) jsou policisté dále oprávněni převést osobu k autorizovanému lékaři k odběru krve za účelem zjištění hladiny alkoholu v krvi.

V případě podezření z vlivu omamných látek jsou policisté dále oprávněni přezkoumat přítomnost omamných látek ve slinách. Mohou za tímto účelem rovněž převést osobu k lékaři.

(§ 5 Straßenverkehrsordnung 1960 – StVO)

Česko

Česko

Znak celní správy

Rukáv celní správy

Služební uniforma

Policejní znak

Služební průkaz

Kontroly mohou provádět příslušníci Policie ČR a Celní správy ČR, na územích obcí ve vymezeném rozsahu dále strážníci obecní policie. Hraniční kontroly jsou přípustné pouze na mezinárodních letištích s vnější schengenskou hranicí. Policie ani celní správa nedisponuje zvýšenými pravomocí v příhraničním pásmu, tyto pravomoci mohou být aktivovány pouze v případě dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic.

Možnosti kontrolovat osoby jsou tedy stejné ve vnitrozemí i v příhraničí.

Česká pravidla podrobněji

Podrobná pravidla pro činnost policie a celní správy jsou uvedena v příslušných právních předpisech. Mezi hlavní patří následující:

- I zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- I zákon č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- I zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů
- I zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů

Mezi další důležité předpisy patří např. zákon o přestupcích č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Oprávnění požadovat prokázání totožnosti

Policisté, celníci i strážníci jsou za zákonem stanovených podmínek oprávněni vyzvat osobu, aby prokázala svoji totožnost. Výzva k prokázání totožnosti je vázaná na naplnění některé z podmínek stanovené zákonem.

Policista je oprávněn vyzvat k prokázání totožnosti např. osobu:

- I podezřelou ze spáchání trestného činu nebo správního deliktu,
- I zdržující se v prostoru, o kterém lze důvodně předpokládat, že se v něm zdržují cizinci bez povolení opravřujícího k pobytu na území ČR,
- I bezdůvodně se zdržující v bezprostřední blízkosti policie chráněného prostoru nebo v místě, z něhož lze tento prostor účinně ohrozit, od níž je požadováno vysvětlení,
- I odpovídající popisu hledané nebo pohřešované osoby,
- I která má na místě veřejně přístupném zbraň a je důvodně podezřelá, že zbraně může být užito k násilí nebo pohrůzce násilím,
- I zdržující se v blízkosti místa, kde došlo ke spáchání trestného činu nebo správního deliktu, k požáru anebo jiné mimořádné události,
- I která je oznamovatelem podezření ze spáchání trestného činu nebo správního deliktu,
- I při plnění jiného úkolu, je-li to nezbytné k ochraně bezpečnosti osob a majetku, veřejného pořádku nebo pro předcházení trestné činnosti (§ 63 odst. 2 zákona o Policii ČR).

Celník je oprávněn vyzvat k prokázání totožnosti např. osobu:

- I přistiženou při jednání, které má znaky trestného činu nebo přestupku v souvislosti s porušením právních předpisů, jejichž prováděním jsou celní orgány pověřeny,
- I která odpovídá popisu hledané nebo pohřešované osoby,
- I u které je prováděn dohled nebo kontrola zboží celními orgány podle právních předpisů Evropských společenství,
- I která vstupuje do prostor, místnosti a zařízení užívaných celními orgány nebo územními finančními orgány, v nichž celní orgány zabezpečují dodržování veřejného pořádku (§ 31 odst. 1–2 Celního zákona)
- I při kontrole v systému elektronického mýtného či časového zpoplatnění (zákon č. 13/1997 Sb.)

Strážník je oprávněn vyzvat k prokázání např. jde-li osobu:

- I vůči které provádí úkon k plnění úkolů obecní policie,
- I podezřelou ze spáchání trestného činu nebo přestupku či jiného správního deliktu,
- I která odpovídá popisu osoby hledané policií nebo osoby pohřešované,
- I která oznamuje podezření ze spáchání trestného činu, přestupku nebo jiného správního deliktu. (§ 12 odst. 2 zákona o obecní policii)

Prokázání příslušnosti k policii, celní správě a obecní policii

České zákony obsahují povinnost policistů/celníků prokázat během kontroly svoji příslušnost k policii/celní správě, tato povinnost se tedy nevztahuje na výslovné požádání ze strany kontrolované osoby.

Policista je povinen při výkonu své pravomoci prokázat svou příslušnost k policii služebním stejnojmenným, služebním průkazem nebo odznakem policie, na kterých musí být zřetelně viditelné identifikační číslo. Zaměstnanec policie je při provádění úkonu povinen prokázat svou příslušnost k policii průkazem zaměstnance policie se zřetelně viditelným identifikačním číslem. (§ 12 zákona o Policii ČR).

Celník je povinen při výkonu služby prokázat příslušnost k celní správě (služebním stejnojmenným, který je opatřen identifikačním znakem celní správy; v případě, že při výkonu služby služebním stejnojmenným, prokazuje se služebním průkazem a ústním prohlášením „celní správa“; pouze ústní prohlášení používá ve výjimečných případech (§ 28 Celního zákona).

Strážník je povinen při výkonu své pravomoci prokázat svou příslušnost k obecní policii stejnojmenným s odznakem obecní policie, identifikačním číslem a názvem obce (§ 9 zákona o obecní policii).

Povinnost podat poučení o právech

České zákony obsahují povinnost policistů/celníků poučit osoby o jejich právech.

Policista je povinen před provedením úkonu poučit osobu dotčenou úkonem o právních důvodech provedení úkonu, a jde-li o úkon spojný se zásahem do práv nebo svobod osoby, také o jejich právech a povinnostech. Pokud poučení brání povaha a okolnosti úkonu, poučí nebo zajistí toto poučení ihned, jakmile to okolnosti dovolí (§ 13 zákona o Policii ČR).

Celník je povinen poučit osoby o právních důvodech služebního úkolu nebo služebního zákroku a o jejich právech, pokud je služební úkon nebo služební zákrok spojen se zásahem do práv nebo svobod osob a pokud to dovolují povaha nebo okolnosti služebního úkolu nebo služebního zákroku; v opačném případě je poučí dodatečně (§ 24 odst. 2 Celního zákona).

Předvedení osoby na policejní stanici či celní úřad

Policista je oprávněn osobu předvést k provedení úkonů směřujících ke zjištění její totožnosti v případech, kdy osoba (kterou je policista oprávněn vyzvat k prokázání totožnosti – viz výše) odmítne prokázat svoji totožnost nebo jí nemůže prokázat ani po poskytnutí potřebné přiměřené součinnosti a policista nemůže její totožnost zjistit provedením úkonu na místě. Potřebnou součinnost k prokázání totožnosti policista poskytne způsobem a v rozsahu, který nezmaří účel úkonu. (§ 63 odst. 3 zákona o Policii ČR).

Celník je oprávněn předvést na celní úřad k provedení služebních úkonů osobu za účelem zjištění její totožnosti a objasnění věci v případě, že odmítne prokázat svou totožnost nebo nemůže-li jí prokázat ani po předchozím poskytnutí potřebné součinnosti k prokázání své totožnosti (§ 31 odst. 4 Celního zákona).

Strážník je oprávněn předvést na policii osobu, která odmítá vyhovět výzvě strážníka k prokázání totožnosti nebo nemůže ani po poskytnutí nezbytné součinnosti strážníka svou totožnost prokázat (§ 13 odst. 1 zákona o obecní policii).

odznak policie

Oprávnění zastavit vozidlo a provést jeho prohlídku

Zastavit vozidlo mohou policisté, vojenští policisté, celníci a strážníci obecní policie ve stejnojmenných (§ 79 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů).

Policista je oprávněn zastavit dopravní prostředek a provést jeho prohlídku, má-li důvodně podezření, že

- I došlo ke spáchání dopravního přestupku,
- I se v něm nachází pachatel úmyslného trestného činu,
- I používáním dopravního prostředku, na dopravním prostředku nebo v souvislosti s dopravním prostředkem byl spáchán trestný čin,
- I se v něm nachází osoba hledaná, pohřešovaná nebo protiprávně se zdržující na území ČR; zbraně, sítělivo, výbušniny, omamné a psychotropní látky a jedy nebo věci pocházející z trestné činnosti anebo související s trestnou činností.

V rámci zajišťování bezpečnosti prostředků veřejné hromadné dopravy je policista dále oprávněn provést prohlídku zavazadla, jakož i prostředků veřejné hromadné dopravy, za účelem zjištění, zda v nich není přepravována věc, která by mohla být použita k útku na provoz prostředků veřejné hromadné dopravy a na bezpečnost cestujících v těchto prostředcích. Obdobně je oprávněn provést prohlídku osoby za účelem zjištění, zda takovou věc nepřepravovává.

Policista je oprávněn za účelem provedení prohlídky dopravního prostředku otevřít nebo jiným způsobem si do něj zjednat přístup, v případě nutnosti i za použití síly (§ 42 zákona o Policii ČR).

Celník je oprávněn zastavovat osoby a dopravní prostředky, provádět kontrolu zavazadel, dopravních prostředků, jejich nákladů, přepravních a prováděcích listů při odhalování trestných činů a zjišťování jejich pachatelů, při pátrání po zboží uniklém dohledu celních orgánů podle právních předpisů Evropských společenství a zjišťování osoby, která zboží tomuto dohledu odhala nebo se tohoto odněti zúčastnila, při zabezpečování a plnění úkolů vyplývajících z mezinárodních smluv, a také v rámci kontrol v systému elektronického mýtného a systému časového zpoplatnění. Při zastavování dopravních prostředků postupuje celník obdobně jako příslušník Policie České republiky (§ 37 celního zákona).

Strážníci obecní policie mohou vozidlo zastavit ve dvou případech:

1. před přechodem pro chodce k zajištění bezpečného přechodu osob, jestliže to situace na přechodu či stav přecházejících osob vyžaduje;
2. jestliže řidič vozidla nebo přepravovaná osoba je podezřelá ze spáchání přestupku týkajícího se bezpečnosti silničního provozu.

Možnosti provedení osobní prohlídky

Nelze-li totožnost předvedené osoby zjistit na základě sdělených údajů ani v dostupných evidencích, je **policista** oprávněn získat informace potřebné k jejímu ztotožnění snímaním daktyloskopických otisků, zjišťováním tělesných znaků, měřením těla, pořizováním obrazových, zvukových a jiných záznamů a odebráním biologických vzorků umožňujících získání informací o genetickém vybavení (§ 63 odst. 4 zákona o Policii ČR). Nelze-li úkon podle odstavce 4 pro odpor osoby provést, je policista oprávněn tento odpor přetrvat. Způsob přetrvání odporu musí být přiměřený intenzitě odporu. Překonat odpor osoby nelze, jde-li o odběr krve nebo jiný obdobný úkon spojný se zásahem do tělesné integrity (§ 63 odst. 5 zákona o Policii ČR).

Fyzickou prohlídku osoby, s využitím přímých fyzických kontaktů nebo přímého pozorování odhaleného těla této osoby včetně prohlídky oděvních svršků osoby a věci, které má tato osoba u sebe v době prohlídky, provádí osoba stejného pohlaví (§ 111 písm. b) zákona o Policii ČR). Prohlídku lze provést i na základě trestního řádu (§113, 114), další oprávnění vyplývají z tzv. tabákového zákona (379/2005 Sb.) – vyšetření přítomnosti alkoholu nebo jiné návykové látky probíhá podle §16.

Celník má dále možnost podrobit kontrole osobu, která má, nebo je pravděpodobné, že má zboží, které podléhá dohledu. v rámci dohledu může být provedena osobní prohlídka v případě důvodného podezření, že osoba ukrývá u sebe zboží, které podléhá dohledu, dáním a poplatkům vytvářením při dovozu nebo jehož vývoz nebo dovoz je zakázán nebo omezen. Osobní prohlídka může být provedena teprve tehdy, jestliže vyzvá celníku, aby podezřelá osoba vydala ukrývané zboží, je nezbytná. Osobní prohlídka může být na žádost kontrolované osoby provedena pouze za přítomnosti nezúčastněné osoby (§ 48 Celního zákona).

služební stejnojmenný

odznak policie

služební průkaz

Dechová zkouška a odběr moči/krve

Novinka: Od ledna 2010 se kontrola dodržování zákazu požívání alkoholických nápojů a v případě podezření i jiných návykových látek řidiči vozidel stala součástí tzv. základní kontroly prováděné v rámci dohledu na silniční provoz. Provedení dechové zkoušky tedy již není vázáné na podezření či důvodnou domněnku, že je řidič pod vlivem alkoholu. Řidiči jsou povinni podrobit se na vyzvu policisty vyšetření za účelem zjištění, zda nejsou ovlivněni alkoholem (§ 5 odst. 1 písm. f) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů

Při podezření na ovlivnění alkoholem nebo jinou návykovou látkou jsou policisté oprávněni vyžadovat provedení orientačního vyšetření také pomocí odběru slin anebo potu. Ke zjištění alkoholu nebo jiné návykové látky jsou dále oprávněni vyžadovat odborné lékařské vyšetření včetně odběru biologického materiálu (odběrem biologického materiálu je zejména odběr vzorku žilní krve, moči, slin, vlasů nebo stěru z kůže či sliznic). Těmto úkonům je osoba povinna se podrobit, není-li to spojeno s nebezpečím pro její zdraví. (§ 67 zákona o Policii ČR).

Odběr biologického vzorku, který je spojen se zásahem do tělesné integrity, provádí na žádost policisty pouze odborně způsobilý zdravotnický pracovník (§112 zákona o Policii ČR).

Orientační dechovou zkoušku ke zjištění přítomnosti alkoholu v krvi může provést také městský nebo obecní strážník, který může dále vyzvat řidiče k lékařskému vyšetření, včetně odběru biologického materiálu.

© 2010 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena